

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
TÁVOL-KELETI INTÉZET
KOREAI TANSZÉK

KURZUS: KOREAI BUDDHIZMUS
OKTATÓ: DR. BIRTALAN ÁGNES
Budapest, 2011.május 9.

EGY KOREAI BUDDHISTA ZARÁNDOK INDIÁBAN
HYECHO NAPLÓJA

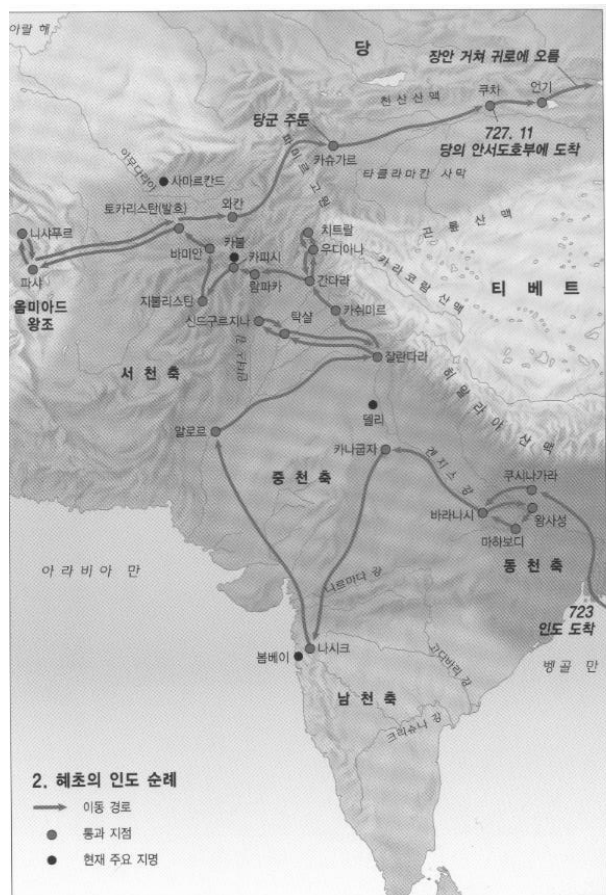
MUSZKA KATALIN (MUKRAAB.ELTE)
KELETI NYELVEK ÉS KULTÚRÁK
KÍNAI & KOREAI SZAKIRÁNY

TARTALOM

I. BEVEZETŐ	3
1. BUDDHISTA ZARÁNDOKOK.....	5
2. HYECHO ÚTLEÍRÁSÁNAK JELENTŐSÉGE	6
3. FORDÍTÁSOK	7
II. HYECHO ÉLETE ÉS KORA	8
1. KÍNA, KÖZÉP-ÁZSIA ÉS INDIA HYECHO KORÁBAN	8
2. HYECHO ÉLETE	8
3. HYECHO ZARÁNDOKLATA	10
III. HYECHO NAPLÓJA	10
1. A KÉZIRAT	10
2. A SZÖVEG JELLEMZŐI.....	11
3. EGY RÉSZLET FORDÍTÁSA, ELEMZÉSE.....	12
A) NYUGAT-INDIA.....	12
B) ARABOK	13
IV. BEFEJEZÉS.....	15
FELHASZNÁLT FORRÁSOK	15
1. FELHASZNÁLT IRODALOM	16
2. INTERNETES FORRÁSOK	16

Hyecho zarándoklatának útvonala

Hyecho útvonala Indián belül

I. BEVEZETŐ

A buddhizmus feltehetőleg az időszámításunk szerint első században került Kínába. Az idő folyamán a buddhizmus egyre inkább elterjedt a Középső Birodalomban, ahol magába szívta a kínai kultúrát és vallásokat és a buddhizmus egy sajátos, sinizálódott ága jött létre. Kínából terjedt tovább keletebbre, pontosabban a Koreai-félszigetre és Japánba, ahol a helyiek szintén saját képükre formálták az indiai eredetű vallást.

A kínaiak fontosnak tartották, hogy szerzeteseket küldjenek a buddhizmus hazájába, hogy azok az „igazi” elveket közvetlenül az indiai mesterektől sajátítsák el, tanulmányozzák a szent iratokat, s az így megszerzett tudással hazájukban hozzájáruljanak egy egységes és hiteles buddhizmus kialakulásához. Ekkortájt fogtak neki nagyszabású fordításoknak szanszkrit és kínai nyelven, valamint ekkor kezdődött meg az érintkezés két hatalmas kultúra, az indiai és a kínai között.

Koreába kicsit később érkezett meg a buddhizmus. A koreai szerzetesek Kínába zárandokoltak, hogy kínai mesterektől tanuljanak. Érdekes kivételt képez *Hyecho*, a koreai származású buddhista szerzetes, aki Kínában élt, s később bejárta Belső-Ázsiát és India szent helyeit. Írásomban *Hyecho* életét, utazásait, korát és az általa írt útinaplót szeretném a továbbiakban bemutatni.

1. BUDDHISTA ZARÁNDOKOK

A koreai *Hyecho* 혜초 (惠超 vagy 慧超, kínai ejtés : *Hui Chao*) csupán a sokadik volt a kínai zárandokok hosszú sorában. A legelső kínai szerzetes, aki Indiai útvjáról maga számolt be, *Faxian*¹ volt, aki 399-ben indult el *Chang'an*ból kíséretével. *Faxian* a Selyemút mentén, hegyeken és sivatagon keresztül, nem kevés fáradalom és nehézség árán jutott el Indiába. Tizenöt éves utazása után szent iratokkal és fordításokkal tért haza Kínába.

Xuanzang ² 7. században élt szerzetes neve máig széles körben ismert, legalábbis a Távol-Keleten. Ez nem csak *Xuanzang* kiváló útleírásának köszönhető, hanem sokkal inkább a 16. századi *Nyugati utazás* című népszerű kínai regénynek, melynek *Xuanzang* a főszereplője.

Yi Jing *Xuanzang* kortársa volt, aki szintén elzarándokolt Indiába, s több évet töltött ott, ugyanakkor utazásai nem annyira jelentősek, mint *Xuanzangé*.

¹ YANG 1985:7-8

² SALÁT 2010:67, YANG 1985:10-11

Yi Jing ugyanakkor két fontos írást hagyott ránk, az egyik a 南海寄歸內法傳 *Nanhai jigui rufa chuan*, azaz *Feljegyzések a déli tengerekről hazaküldött buddhista tanításokról*, melyben az országot kevésbé, az indiai buddhista vallásgyakorlást annál inkább leírja. Másik műve a 求法高僧傳 *Qiufa gaoseng chuan*, azaz *a Feljegyzés a Tant kutató szerzetesekről*, mely olyan kínai buddhista zárandokok rövid életrajzait tartalmazza, akik nem hagytak hátra emlékiratokat, de akikről *Yi Jing* indiai útja során hallott vagy találkozott, vagy akikkel akár találkozott is személyesen³.

Érdemes továbbá megemlíteni *Songyun*, *Huisheng* és *Wukong*⁴ zárandokok nevét is. 518-ban keltek útra azzal a céllal, hogy buddhista könyveket szerezzenek. 521-ben tértek haza 170 kötet könyvvel, melyek főleg a *mahájána* irányzathoz tartoztak.

2. HYECHO ÚTLEÍRÁSÁNAK JELENTŐSÉGE

Felmerülhet a kérdés, miért is olyan fontosak ezek az emlékiratok, s a nagyszerű művek sorában miért is érdemel ki fontosságot *Hyecho* naplója a maga egyszerűségével?

Egyik feljegyzés sem követi a szigorú kínai történetírási hagyományokat, mondhatni, India történetének a kínai történetírás számára megfelelő módon való bemutatására nem használhatók. Ugyanakkor, India nem rendelkezik Kínához vagy Európához hasonlítható történetírási hagyományokkal,⁵ s még ha inkább személyes és annál inkább kevésbé történeti jellegűek is, a kínai zárandokok útleírásai az indiai történelem számára igencsak nagy fontossággal bírnak.

Hyecho feljegyzéseinek fontosságát pedig az növeli, hogy egy olyan korban íródtak, amikor India arab megszállása még kezdeti szakaszában járt, valamint *Hyecho* jelentős arab területet is beutazott, ahol találkozott az akkoriban felemelkedőben járó arab kultúrával⁶.

A tulajdonnevek hiánya ellenére is, *Hyecho* utal azonosítható uralkodókra, tényeket és legendákat egyaránt közöl. *Hyecho* megemlíti, hogy mikor Indiában járt, szemtanúja volt, ahogy az arabok lerohanják Nyugat-Indiát és Közép-Ázsiát.

³ YANG 1985:12-13

⁴ YANG 1985:9

⁵ YANG 1985:24

⁶ YANG 1985:22

Továbbá, felsorolja, hogy 727-ben mely országok álltak arab, kínai, török vagy tibeti befolyás alatt, melyek voltak önállóak.

Hyecho feljegyzése talán az utolsó nem muzulmán korabeli leírása Közép-Ázsiának, mielőtt a területen átvette a hatalmat az arab és muzulmán civilizáció. *Hyecho* látogatása után nem sokkal a buddhizmus eltűnik Közép-Ázsiából, a hagyományos zarándokutak az új felemelkedő arab erőnek köszönhetően a zarándokok számára elérhetetlenné válnak.

3. FORDÍTÁSOK

A Selyemút menti országok és népek érintkezésében a legfontosabb szerepet a tolmácsok és fordítók játszották. A különböző nyelveket tolmácsszinten bírók felelőssége nagy volt, hiszen az uralkodók, magas rangúak közti megfelelő kommunikáció akár egyetlen szón is múlhatott. A szövegfordítás pedig a különböző vallásokkal való ismerkedés során indult virágzásnak.⁷

Hyecho naplójának is készült fordítása e korai időkben, valamint az előző évszázadban német nyelvre⁸. A régi klasszikus kínai szövegek fordításának gyakorlata az utóbbi évtizedekben nagy előrehaladást ért el, s kutatók egy csoportja elhatározta, hogy elkészítik *Hyecho* feljegyzéseinek legújabb fordítását. Az ilyen feljegyzések fordításához elengedhetetlen több korabeli nyelv magas szintű ismerete, valamint maguknak a zarándokoknak is szüksége volt szilárd nyelvi alapokra, hogy megfelelően le tudják jegyezni utazásaik során az idegen kifejezéseket és földrajzi neveket. Maguk a zarándokok is panaszkodtak, hogy mennyire nehéz a szanszkrit neveket kínaira fordítani. *Faxiannal* vagy *Xuanzanggal* ellentétben *Hyecho* nem ismerte jól az akkori indiai illetve Selyemút mentén beszélt nyelveket, s ezért feljegyzéseiben szinte nem említ nyelveket és kerüli a tulajdonnevek használatát.⁹

A legújabb kori fordítást egy 지안 *Ji An* nevű koreai szerzetes, aki több mint negyvenéves klasszikus kínai fordítói tapasztalattal rendelkezik. A fordítás abból az alkalomból készült, hogy a Francia Nemzeti Könyvtár kölcsönadta a kéziratot a Koreai Nemzeti Múzeumnak egy 2010-ben megrendezett kiállítás alkalmából.¹⁰

⁷ HÖLLMAN 2006:47

⁸ YANG 1985:29

⁹ YANG 1985: 20

¹⁰ LEE (2010.10.24)

II. HYECHO ÉLETE ÉS KORA

1. KÍNA, KÖZÉP-ÁZSIA ÉS INDIA HYECHO KORÁBAN

Hyecho a *Tang-dinasztia* (618-907) korában élt és tevékenykedett. A főváros, *Chang'an* (a mai *Xi'an*) a Selyemút egyik legfontosabb állomása volt, korának metropolisza és megannyi kultúra és találkozó-, valamint gyűjtőhelye. A *Tang*-korszakot Kína egyik virágkorszakának tartja a hagyomány.¹¹

A 6. században megkezdődött a török előrenyomulás Közép-Ázsiában. A török népek közül az ujgurok voltak az a népcsoport, akiknek egyesüléséhez a selyemúti kereskedelem nagyban hozzájárult. A 8. században megkezdődött az iszlám beszivárgása a területre, és hamarosan a lakosság nagy hányadának vallásává vált, noha Keleten a buddhizmus továbbra is határozottan jelen volt. A sivatagi nomád haderők megfelelően ellensúlyozták a sztyeppei nomád erőket, s 751-ben a *talasi* csatában még a Tang-seregek is vereséget szenvedtek az arab hódítóktól.¹²

India arab inváziója a 7. században vette kezdetét. Egy *Muhammad bin Qasim* nevű hadvezér elfoglalta a mai Pakisztán Indus-menti részét, az *umajjád*¹³ birodalom terjeszkedését a *rádzsasztáni* csatában állították meg, de a muzulmán vallás terjedése, az arab kereskedők beáramlása a szubkontinense megállíthatatlannak bizonyult, virágzásnak indult a kereskedelem, miközben Északon több rövidéletű szultanátus jött létre.¹⁴

2. HYECHO ÉLETE

Hyechóról nem létezik kínai nyelvű feljegyzés szerzetesi önéletrajzok között. Sajnos, a róla szóló források se nem számosak, se nem pontosak, így azt sem tudjuk megmondani, hogy *Hyecho Sillában*¹⁵ született-e vagy Kínában született és *sillai* származású volt csupán. Ugyanakkor egy versében az írta: „*Hazám az északi*

¹¹ SALÁT 2010:59

¹² WIKIPEDIA: „HISTORY OF CENTRAL ASIA” (2011.05.07.)

¹³ az iszlám kalifátus (661-750) fölött uralkodó első nagy muszlim dinasztia, amelynek államát néha *Arab Királyság* néven is emlegetik

¹⁴ WIKIPEDIA: „HISTORY OF INDIA” (2011.05.07.)

¹⁵ 신라 新羅 (i.e. 57–i.sz. 935) A három koreai államalakulat egyike, később egyesítője, Egyesült Silla 통일 신라 統一新羅 (668 – 935) néven.

horizonton található”¹⁶, valamint *Amoghavajra*¹⁷ 不空 *Bu Kong* végrendeletének szövegében *Hyechót* világosan *Silla-bélinek* nevezik. Születésének és halálának évét sem ismerjük pontosan. Születését, 700 körül datálják, illetve 704-re, arra alapozva, hogy *Hyecho Vajrabodhi*¹⁸ (671-741), a híres tantrikus buddhista mester tanítvány lett később. *Vajrabodhi* 719-ben érkezett Kantonba, ahol találkozott az akkor tizenhat éves *Hyechóval*. *Hyecho* nem sokkal ezután befejezte dél-kínai zarándoklatát és nincs forrás, ami mindezt alátámaszthatná.

Hyecho indiai zarándoklata nem sokkal 724 előtt kezdődött és 733 előtt visszatért Kínába, mivel egy *Vajdrabodhi* által fordított szútra előszavából megtudhatjuk, hogy *Hyecho* 733. január 21-én kezdett neki a szútra tanulmányozásának a *Chang'an-i* 大薦福寺 *Dajianfu* kolostorban *Vajrabodhi* irányítása alatt. Nyolc évig tartott a szútra tanulmányozása, 741. január 6-án vezették be. *Hyechót* mint segédet, írnokot írták le.

Felmerül a kérdés, hogy *Hyecho* csupán másolóként, írnokként vett részt a feladatban vagy pedig segédkezett a fordításban is, hiszen nem ismerte jól az indiai és a közép-ázsiai nyelveket. A kínai *peishu* 配書 kifejezés, bár, írnokot, segédet jelöl, sok esetben a fordítás feladata a *peishukra* hárult, ha az irányító fordító kínai tudása nem volt megfelelő, ezért nem mondható meg biztosan, hogy *Hyecho* fordított is, vagy csak segédkezett.

Sajnos, a dátumok bizonytalansága miatt biztosat nem tudhatunk, de úgy gondoljuk, hogy élete hátralevő részében, *Vajrabodhi* halála után, *Hyecho Amoghavajra* (705-774) felügyelete alatt folytatta tevékenységét, majd a befejezett szútrafordítást 780-ban viszi el a *Wutai-hegyi* kolostorba, ahol megkezdik annak másolását. *Hyecho* igencsak öreg volt már ekkor, körülbelül nyolcvanéves, így valószínűsíthető, hogy halála nem sokkal azután következett be, hogy 780-ban elhagyta *Chang'ant* és elvitte a kész fordítást a *Wutai-hegyre*. Többben 784-re datálják halálát.

¹⁶ 我国天岸北。

¹⁷ AMOGHAVAJRA 不空 *Bukong* (705-774) fordító, aki a kínai történelem során az egyik legnagyobb hatalommal bíró buddhista szerzetessé vált. A tantrikus buddhista tanokat hirdette. Több, mint hetvenhét szövegfordítást készített. A *Shingon* buddhizmus nyolc pátriárkájának egyike.

¹⁸ VAJRABODHI 金剛智 *Jin Gangzhi* (671-741). Tang-kori, Indiából érkezett ezoterikus buddhista mester, a nyolc pátriárka egyike. Idejének nagy részét szanszkrit szövegek kínaira való fordításának és a művészetnek szentelte.

3. HYECHO ZARÁNDOKLATA

Sajnos pontos dátumot nem ismerünk, de a kutatók úgy tartják *Hyecho* nem sokkal 724 előtt kelt útra, és 733 előtt tért vissza, hiszen ebben az évben kezdett neki *Vajrabodhi* irányítása alatt a szútra fordításának. Indulásának dátumát a meglévő kézirat alapján számították ki.

Hyecho Dél-Kínából indult és *Yi Jinghez* hasonlóan tengeri úton ment Indiába. Zarándoklatának kezdeti szakaszaira *Huilin* (737-820) idézetei utalnak, ebben találhatóak konkrét tulajdonnevek, mint *Gaomie* (*Khmer*) vagy *Loxingguo*, azaz a *Meztelen Emberek Szigete* (*Nicobar*). *Hyecho* feljegyzéseiben említi, hogy ellátogatott több szent helyre, mint *Sārnāth*, *Kuśinagara*, *Rājagṛha* és *Bodhghayā*. Ellátogatott *Vārānasī* és *Kanauj* városaiba is. Észak-Indiából Délnek indul és eljutott egy déli királyságba, melyet a *Csalukja* Királyságként azonosítottak.

Innen folytatta útját Nyugatnak, a *Kathiawar*-félszigeti *Valabhī* Királyságba. Majd továbbutazott északnyugat irányban, érintve *Jālandhara* városát, és ellátogatott az Indus-menti királyságokba. Ezután a Kasmír-völgy és a szomszédos országok felé vette az irányt. Végül miután keresztülment *Gandhārān*, *Kāpiśān* és számos közép-ázsiai országon, érkezett meg a Tang Birodalomba, *Anxiba* 安西.¹⁹

III. HYECHO NAPLÓJA

1. A KÉZIRAT

Hyecho feljegyzéseinek teljes címe 往五天竺國傳 (왕오천축국전 *Wang ocheonchukguk jeon*/ *Wang wu tianzhu guo chuan*), azaz *Feljegyzések India öt országába való utazásomról*. Kevés bibliográfiai nyom létezik, ami utal *Hyecho* feljegyzéseire. *Hyecho* kortársa, egy *Yuan Chao* nevű neves bibliográfus nem foglalta bele a feljegyzéseket gyűjteményébe, feltételezhetően azért, mert úgy gondolta, hogy *Hyecho* naplójának irodalmi színvonala nem felel meg az általa kijelölt színvonalnak. Ugyanakkor a *kasgari* származású *Huilin*, aki képes volt túllépni a Han-kori irodalmi attitűdön, s felismerte a napló történelmi értékét, a többi buddhista zarándok műveivel egy lapon említve *Hyecho* naplóját is belefoglalta 慧琳音義 *Huilin Yinyi*²⁰ című buddhista terminológiai szótárába.

¹⁹ 安西 *Anxi* = *Xi'an* 西安 másik neve

²⁰ YANG 1985:20-21

Jelenleg *Hyecho* feljegyzéseinek csupán a töredéke áll rendelkezésünkre. A töredéket 1908-ban fedezte fel *Paul Pelliot*²¹ több másik kézirrattal együtt a híres *dunhuangi barlangokban*.²² Sajnos az útja első szakaszát és a hazatérés utáni tanulságokat tartalmazó részek sérültek. Még a rendelkezésünkre álló szöveg is tartalmaz nehezen kivehető részeket. Noha a kéziratban használt kalligráfia igencsak tetszetős a szemnek, sok furcsa írásjegyet tartalmaz, melyek nem találhatók meg egyéb *dunhuangi* kéziratokban és szótárakban sem találhatunk róluk bejegyzést.²³

A kéziratot jelenleg a Francia Nemzeti Könyvtárban (*La Bibliothèque nationale de France*). Kiváló minőségű digitalizált formában pedig megtekinthető az International Dunhuang Project honlapján.²⁴

2. A SZÖVEG JELLEMZŐI

Noha a feljegyzések történelmi értéke tagadhatatlan, azért történetírási szempontból tartalmaz gyenge pontokat. *Hyecho* rengeteg különböző régiót és országot ír le, de ezek nagyrészt vázlatosak. Az országokat és a fővárosaikat nagyrészt nem nevezi meg, kerüli a tulajdonnevek használatát. Sokszor utal személyekre megnevezésük nélkül.

Klasszikus kínai stílusát nem tartották elegánsnak, se nem mesterinek. Mondatai sokszor hiányosak, sok helyen furcsa írásjegyeket használ, melyekre semmilyen referencia nem található és nagyban nehezíti a szöveg fordítását. A szöveg tartalmaz verseket is, irodalmi szempontból ezek lényegesen jobbnak ítéltetők *Hyecho* prózájánál, de írásának nyelvezet sajnos még így is elmarad a nagy zarándokok, *Faxian*, *Xuanzang* vagy *Yi Jing* írásainak nyelvi nagyszerűségétől.

²¹ PAUL PELLIOT (1878-1945) francia sinológus. 1906-08 között vett részt expedíción a Kínában, ahol a nyugati Gansu tartománybéli Dunhuangban rengeteg értékes kézirathoz jutott. Pelliot az európai sinológia egyik legkiemelkedőbb alakja. Miután hazatért a Távol-Keletről, Vietnamból és Kínából, a párizsi *École française d'Extrême-Orient* professzora lett, számos mű szerzője és a *Toung Pao* folyóirat szerkesztője. Több neves magyar orientalista is a tanítványa volt, például Ligeti Lajos.

²² DUNHUANG 燉煌 Kína észak-nyugati Gansu tartományában a híres barlangok lelőhelye, a múltban pedig fontos állomása és csomópontja a Selyemútnak.

²³ YANG 1985:20

²⁴ http://idp.bl.uk/database/oo_scroll_h.a4d?uid=-1120471329;bst=1;recnum=60867;index=1;img=1

3. EGY RÉSZLET FORDÍTÁSA, ELEMZÉSE

Alább található saját kísérletem *Hyecho* feljegyzéseinek két fejezetének saját kezű, magyar fordítására. A fordítás során a problémásabb részeknél *Yang Han-sŭng* professzor és csapatának angol nyelvű fordítására támaszkodtam.²⁵ A két kiválasztott fejezet a két nagy kultúra egy szeletét írja le, melyekkel *Hyecho* útja során találkozott: az arabokat és a nyugat-indiaiakat.

A) NYUGAT-INDIA

又從南天北行兩月。至西天國王住城。

Majd pedig Dél-Indiából Észak irányában mentem két hónapot. Elérkeztem a nyugat-indiai király lakta városba.

此西天王亦五六百頭象。

Ennek a nyugati királynak bizony öt-hatszáz elefántja van.

土地所出[疊*毛]布及銀象馬羊牛。

Termelnek itt vásznat, meg ezüstöt, (tenyésztene) elefántot, lovat, birkát s marhát.

多出大小二麥及諸豆等。稻[聲-耳+示]全少。

Nagyban termelnek gabonaféléket s még babot, s hasonlót (is). Rizspalánta kevés.

食多餅糗乳酪蘇油。

Sok gabonakenyeret, sajtot és su olajat fogyasztanak.

市買用銀錢[疊*毛]布之屬。

A piacokon ezüstpénzt és vásznat is használnak.

王及首領百姓等。極敬信三寶。

A királytól a vezetőig s az egyszerű népig tisztelik a Három Kincset.

足寺足僧。大小乘俱行。

Elég a templom s elegenden vannak a szerzetesek. Gyakorolják a hinajanát és a mahajanát is.

土地甚寬。西至西海。

A föld széles, Nyugaton eléri a tengert.

²⁵ YANG 1985:44,53, 86-88, 102-105

國人多善唱歌。余四天國不如此國。

Az itteniek nagyon jól énekelnek. Nem hasonlítható a többi négy országhoz.

又無枷棒牢獄形戮等事。

Itt bizony nincs akasztófa, bot, börtön vagy öldöklés és hasonló ügyek.

見今被大[穴/是]來侵半國已損。

Jelenleg az arabok behatoltak a fél országba, s azt immáron elfoglalták.

又五天法。出外去者。

Az öt India törvénye szerint, aki kilép (elhagyja az országot)

不將糧食。到處即便乞得食也。

Nem vihet magával (az útra) ennivalót. Bárhová mennek, kéregethetnek.

唯王首領等出。自齋糧不食百姓 XX.

*Csak a király és a vezetők visznek ha elmennek, két kezükben hordozzák ,
nem eszik meg, a nép (-nek adják??).*

Ebben a részletben *Hyecho* Nyugat-Indiába jut el. A lejegyzett információ nagy része általános jellegű, milyen növényeket termelnek, milyen állatokat tenyésztene. Megemlíti, hogy itt a többi indiai országhoz képest jobban énekelnek, feltételezhetően ez személyes benyomás *Hyecho* részéről. A fontos információt a részlet vége rejti: az arabok már betörték az országba, s félig el is foglalták azt.

B) ARABOK

又從波斯國。北行十日入山至大[穴/是]國。

Majd folytattam (utam) Perzsiából. Észak felé mentem tíz napig a hegyeken át, míg elérkeztem az arabok országába.

彼王住不本國。見向小拂臨國住也。

Királyuk nem lakja országukat. Mostanság a szomszéd országba²⁶ költözött.

²⁶ YANG professzor fordításában (YANG 1985: 53, 71) itt „Alsó Fulin“ szerepel, de ez már mélyreható kutatómunka eredménye. *Hyecho* ugye kerüli a tulajdonnevek használatát, ezért *Alsó Fulint* sem nevezi nevén, csak „szomszéd országnak“ írja le. Fordításomban csak a szöveget vettem figyelembe, ezért nem használtam én sem tulajdonnevet fordításomban.

為打得彼國。彼國復居山島。

Megtámadta és megszerezte azon országot. Abban az országban lakozik egy hegyes szigeten.

處所極牢。為此就彼。

A hely, ahol lakozik, a végletekig biztonságos (erőd). Ezért költözött ide.

土地出駝騾羊馬疊布毛[毳-炎+(𠂔/木)]。

E földről kibocsátott (termelt, tenyésztett) dolgok a tevék, szamarak, birkák, lovak, pamut s gyapjúszőnyegek.

亦有寶物。衣著細疊寬衫。衫上又披一疊布。以為上服。

(Ezekből) van (készül) drága holmi. Finom szűk alsóruhára bő felsőinget vesznek, így ruházkodnak.

王及百姓衣服。一種無別。

A király s a nép is ebbe ruházkodik. Egyfajta, s nem különbözik.

女人亦著寬衫。男人剪發在須。女人在發。

A nők is bő ruhákat hordanak. A férfiak levágják hajukat. A nők haja megvan (=nem vágják le).

吃食 無問貴賤。與同一盆而食。手把亦匙箸。

Étkezésnél nem kérdés ki szegény ki gazdag, egyazon tálból esznek. Kezüket, kanalat és pálcikát is használnak.

取見極惡。雲自手殺而食。

Gyűlölik a kész dolgokat. Azt beszélik saját kézzel ölni és megenni (az állatot)

得福無量。國人愛殺事 天。

Mérhetetlen szerencsét hoz. Ezen ország emberei szeretnek ölni s az Eget szolgálgják.

不識佛法。國法無有跪拜法也。

Nem ismerik Buddha törvényeit. Az ország törvényeiben (szokásaiban?) nincs benne a meghajlásos tiszteletadás, olyan törvény az.

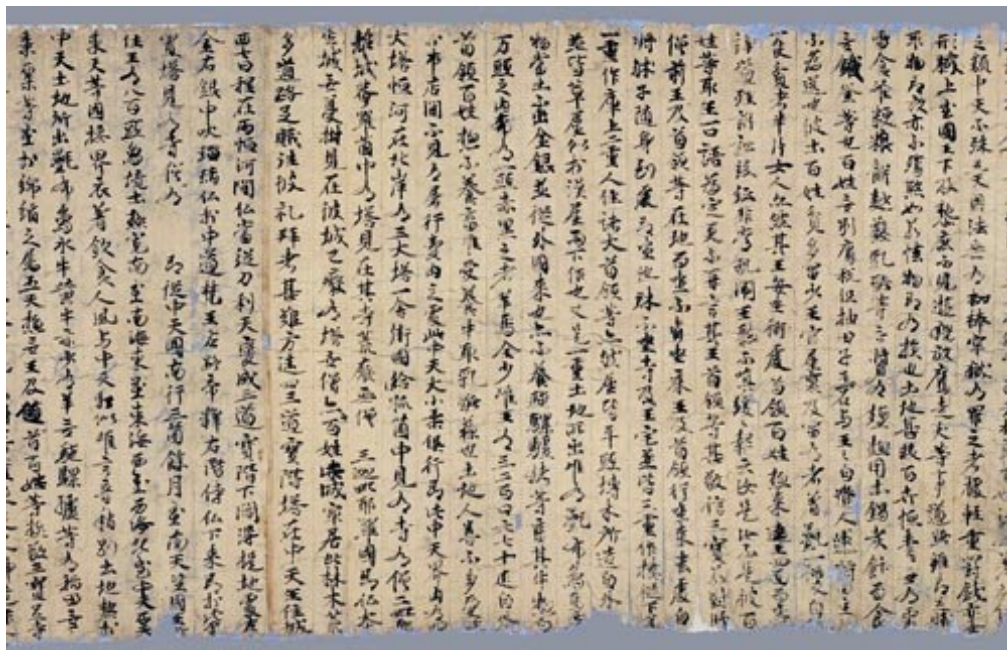
Ez a fejezet teljesen leíró jellegű, ugyanakkor sokkal többet megtudhatunk az említett idegen kultúráról, azaz esetünkben az arabokról. Megismerjük a ruházkodási szokásokat, tehát, hogy a társadalmi különbségeket nem tükrözi

a ruházkodás. A két nemnek eltérő a hajviselete. Az étkezéseknél sincsenek jelen a társadalmi különbségek, valamint megtudjuk, hogy milyen evőeszközöket használnak és babonáikból az állatok leölésére (*halal étkezés*) vonatkozó elképzeléseket. Nem buddhisták, az „Eget” (Allahot) imádják, és még csak nem is hallottak a buddhizmusról és nem hajlongnak tiszteletből.

IV. BEFEJEZÉS

A mai világban kontinenseket meghaladó távolságokat megtenni nem nagy dolog. Ugyanakkor évszázadokkal ezelőtt az Indiába és egyéb országokba zarándokútra induló buddhista szerzetesek embert próbáló kitartásról tettek tanúbizonyságot, mikor a szent tudásért, szent iratokért cserébe, akár évekig vándoroltak a legnagyobb viszontagságok és veszélyek közepette.

Bár *Faxian*, *Xuanzang* vagy *Yi Jing* érdemei és nagyszerűsége tagadhatatlan, a *Silla*-béli *Hyecho* zarándoklata és arról készített feljegyzései az utókor számára egyaránt hatalmas értéket képviselnek, hiszen több nagy civilizáció találkozását, az akkori emberek életét és a történelem egy nagy változásokkal teli korszakát örökíti meg számunkra.

A kézirat

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

1. FELHASZNÁLT IRODALOM

- FALUDI Péter: *Korea története I. – Az ókortól 1945-ig*. Keleti Füzetek, Külkereskedelmi Főiskola, Budapest, 1993
- HÖLLMAN, Thomas O.: *A Selyemút*. Corvina Tudástár, Corvina Kiadó, Budapest, 2006
- JAN Yün-hua: *Hyecho's Memoirs – The Korean Record on Vārānasī and Sārnāth*. Korea Journal, 1970/10.
- LEE Hoiseung 이희승 (et al.): «혜초» in 韓國人名大事典 *Hanguk inmyeong daesajeon*. 新丘文化社 Shingu munhwasa, Seoul, 1979
- LEE, Claire: *Travelogue by Silla monk newly translated*. The Korea Herald Online, 2010. október 24.
- SALÁT Gergely: *A régi Kína története*. Konfuciusz Könyvtár, Budapest, 2010
- YANG Han-sŭng (et al.): *The Hye-Ch'o Diary. Memoir of Pilgrimage to the Five Regions of India*. Asian Humanities Press Po Chin Chai Ltd., Seoul, 1985
- YANG Han-sŭng: *New Facts About Hyecho's Travels*. Korea Journal, 1969/9.
- YANG Sun-jin: „Hyecho” follows Korea's travelogue tradition. The Korea Herald Online, 2008. augusztus 2.

2. INTERNETES FORRÁSOK

International Dunhuang Project (IDP):

http://idp.bl.uk/database/oo_scroll_h.a4d?uid=-1120471329;bst=1;recnum=60867;index=1;img=1

WIKIPEDIA online enciklopédia alábbi szócikkei:

Hyecho:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Hyecho> (2011.05.07.)

Wang ocheonchukguk jeon:

http://en.wikipedia.org/wiki/Wang_cheonchukguk_jeon (2011.05.07.)

Yi Jing:

[http://en.wikipedia.org/wiki/I_Ching_\(monk\)](http://en.wikipedia.org/wiki/I_Ching_(monk)) (2011.05.07.)

History of Central Asia:

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Central_Asia (2011.05.07.)

Battle of Talas:

http://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Talas (2011.05.07.)

History of India:

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_India (2011.05.07.)

Paul Pelliot:

http://fr.wikipedia.org/wiki/Paul_Pelliot (2011.05.07.)

Amoghavajra:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Amoghavajra> (2011.05.07.)

Vajrabodhi:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Vajrabodhi> (2011.05.07.)

百度百科 Baidu Baïke kínai nyelvű online enciklopédia:

慧琳音义: *<http://baïke.baidu.com/view/916759.htm> (2011.05.07.)*

TEREBESS ÁZSIA LEXIKON:

Omajjád: *<http://www.terebess.hu/keletkultinfo/lexikon/omajjad.html> (2011.05.07.)*